

Dr. Rud. Nejezchleba

DÍLO KŘEŠŤANSKÉ CHARITY NA OSTRAVSKU

„Čiňme dobře všem, zvláště domácím víry!“
(Gal. 6. 10.)

Charita na Ostravsku.

Charita a humanita vůbec.

PODKLADEM a projevem náboženství Kristova je účinná, milosrdná láska — charita. „Potom poznají vás, že jste učeníci moji, že se budete milovati vespolek“. (Jan 13, 34). Již Kristus P. položil základy organisované charity mezi apoštoly, kteří měli svěřenou chudinskou kasu. Hladovějící své posluchače dvakrát zázračně nasýtil přes ruce apoštolů a nařídil posbírat zbytky; po nasycených 5 tis. mužích zůstalo 12 košů a po nasycení 4 tis. mužů 7 košů drobtů (první výkaz a statistika charity). Sv. Pavel organisoval velkolepé sbírky na svých misijních cestách ve prospěch strádajících spolubratrů, a apoštolé svěřili charitní péči o chudé zvláště k tomu svěceným jáhnům. První církev pak organisovala křesťanskou charitu v rozvětveném diakonátu mužů i žen a v dojemných agapách (hodech lásky), že uváděli v údiv pohanský, sobecký svět, žasnoucí: „Vizte jak se (křesťané) milují!“ — Tak jednala církev Kristova vždy od těch apoštolů volajících: „Charitas Christi urget nos“ — až po dnešní její hlavu Pia XI. volajícího celému křesťanskému světu encyklikou „charitate Christi compulsi“, že charitou boží lidstvo vykoupeno a charitou křesťanskou se jen zachrání. Formy a metody církevní cha-

rity ovšem byly různé dle různých potřeb věků a různých forem států a národů. Charakteristickým znakem charity však zůstala vždy péče o celého člověka, po stránce tělesné i duševní a to v řádu přirozeném i nadpřirozeném, jak je vyjádřena v 7 skutcích tělesného milosrdenství a v 7 skutcích duchovního milosrdenství Kristova. Tímto znakem integrální pomoci lišila se a liší i dnes charita od světské humanity, altruismu, filantropie, sociální péče a podobných akcí, jež zvláště nová doba v život uvedla. Křesťanská charita jednala a musí jednati vždy dle vzoru Kristova, jenž nasytiv zástupy hladovějící chlebem tělesným, vedl i hladovějící duše jejich k pokrmu duchovnímu, který vyvrcholuje v chlebě eucharistickém. (Jan VI.) — Humanitě záleží jen na blahu časném svých spolubližních, o cíl nadpřirozený se nestará. Motivem charity je nařízená láska k Bohu a k bližnímu, kdežto humanitě je motivem přirozený soucit: „musím pomoci, je to též člověk“ (homo — humanita), nebo přirozená, rozumem odůvodněná sociální spravedlnost se slabším, pud sebeochrany, lidský nebo národní cit s vrstevníkem, soukmenovcem. — Charita je však vyvrcholením bratrského poměru k bližnímu — obrazu to Božímu a spolubratru Kristovu, — předpokládá ovšem a fedruje sociální spravedlnost a nezavrhne přirozeného základu filantropie, ale zušlechťuje ho a vroubuje jako zahradník na divokém šípku pěstí krásné vonné růže.

Křesťanská charita je cosi nového, Kristem na zem přineseného: „Přikázání nové dávám vám, abyste se milovali“ (Jan 13, 34). Podstatným znakem charity je, aby byla konána z křesťanské lásky, jak to dobře vyjadřovaly nápisy na charitních domech ve středověku: „Christo in pussillis, Christo in pauperibus, Christo in aegrotis“ etc. — Kristu v malíčkých, v chudých, v nemocných! — Charitní práce musí však nejen cílem a motivem s Kr. P. být spojena, ale i vnitřně — milostí — s Kristem tak těsně spjata, že by bez tohoto vnitřního spojení v řádu nadpřirozeném nic neznamenal: „Kdybych všecek statek rozdal na pokrmy chudých, vydal i tělo k spálení, lásky však neměl, nic mi to neprospívá“ (sv. Pav.). V tomto smyslu praví Písmo sv.: „Kdo nemiluje, zůstává v smrti“ a naopak „kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh v něm“ (I. Jan 4, 16). — Humanity lze zneužít, nikdy však charity. Humanitou získávají se sympatie, myslí, kupují se i duše lidské pro cíle sobecké a pozemské, proto ji chytře zařazují jednotlivci i korporace (zednářstvo) do svého programu. Kdežto charita nic nechce, jen dává, rozdává i sebe. „Da Christo animas, caetera tolle!“ — „Jen duše Kristu dej — ostatní si ponechej!“

Především rozdíl charity od humanity co do cíle motivu i základu jejich, načrtne

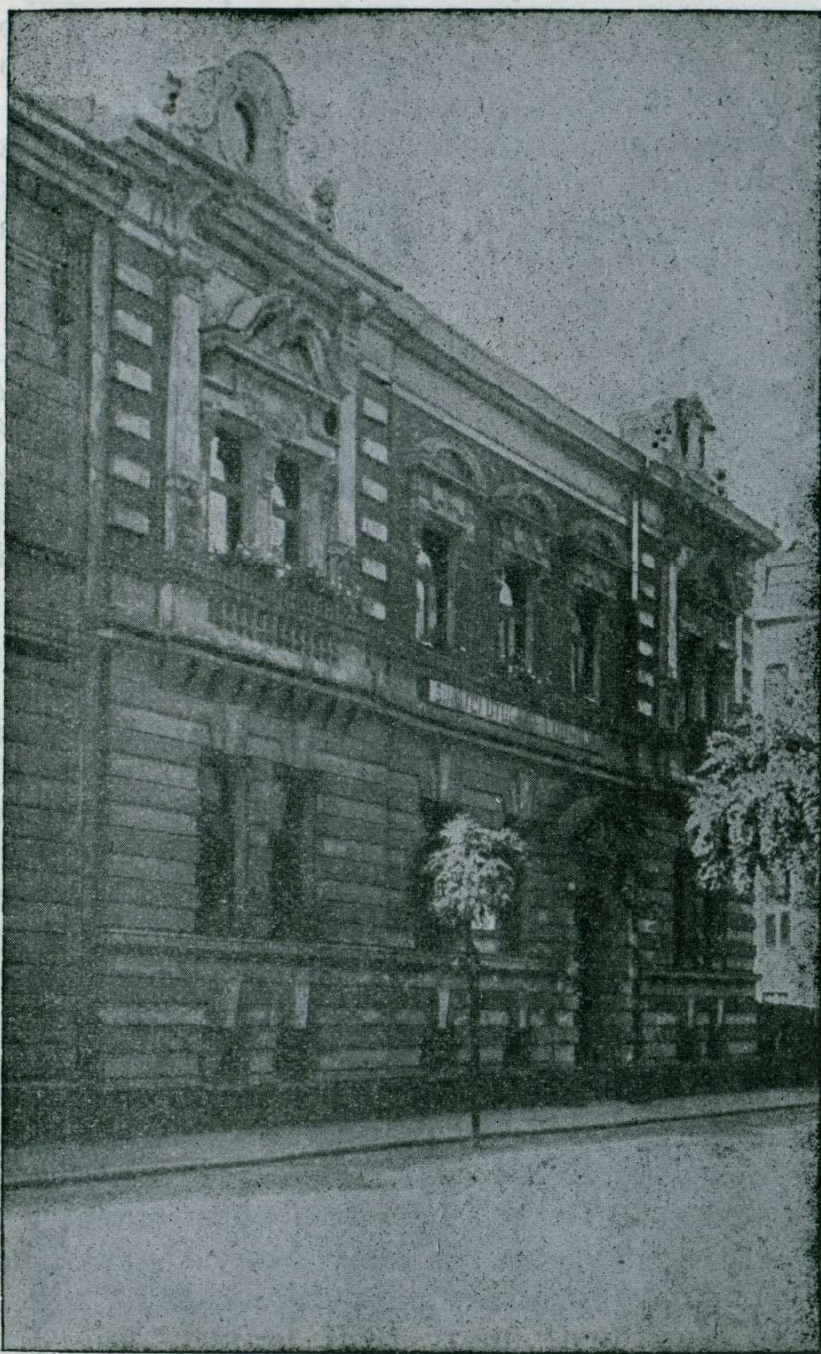
vznik a rozvoj organisované charity na Ostravsku.

VÍTKOVICKÉ stroje a ostravské uhlí učinily ostravský kraj světoznámým; průmysl hornický a hutnický vtiskl v uplynulém století tomuto dříve tichému, rolnickému kraji svůj zvláštní, typický ráz: kout země zahalený dýmem za dne a v noci příšerně osvětlený žářem vysokých pecí; místo, kde slyšet ustavičně hukot strojů, prorývaný

pronikavými signály siren a výbuchy ohnivé trusky. — Hospodářský rozvoj kraje, v němž bije v čsl. republice dnešní tepna průmyslového života, vynutil si za posledního 50letí i rozvoj katolické organisace církevní, která se soustředí uje dnes kolem 11 farních úřadů budoucího Horního města Ostravy. Předtím byla tu pouze 2 náboženská střediska: jedno v Moravské Ostravě a druhé za Ostravicí v Pol. Ostravě (nyní Slezské Ostravě). Kolem nich kupily se i všechny charitní práce, jež se projevovaly chudinským farním fondem, dobročinnými nadacemi, oběrami a osobní vzájemnou pomocí farníků; zvláštních charitních ústavů ani organisací zde nebylo. V Moravské Ostravě byla pouze malá nemocnice, kterou založil v r. 1832 ostr. kaplan Pittler v ulici po něm donedávna ještě jmenované „Pittlerská“ — nyní však na „Hvězdoslavovou“ přeměněné; z ní vyrostla nynější, moderní velká nemocnice městská, vystavená v r. 1896 „na Fifejdách“. Když mor.-ostravský farář P. Viceník do Ostravy povolal v r. 1892 sestry sv. Kříže, svěřena jim ošetrovatelská služba v nemocnici, kterou dodnes obětavě konají. V Pol. Ostravě vybudoval farář Bitta, před 50 roky „klášterek“, v němž sestry Boromejky nyní ošetřují batolata. — V Mor. Ostravě zřídily si sestry sv. Kříže na „Cinglu“ — v nynější Střelniční ulici — v darovaném domě Pobialově, svůj vlastní klášter. K tomuto klášteru byla při-

24. září 1911 byl přestěhován i sirotčí útulek z Nové Vsi; rok na to 2. února 1912 otevřela „Ludmila“ naléhavý sirotčinec pro děti slezské v Chabičově u Háje, — první to a jediný sirotčinec slezský vůbec, — v darovaném domě † farářem K. Klim-

Sirotčí útulna „Ludmila“ pro hochy a dívky v Mor. Ostravě.

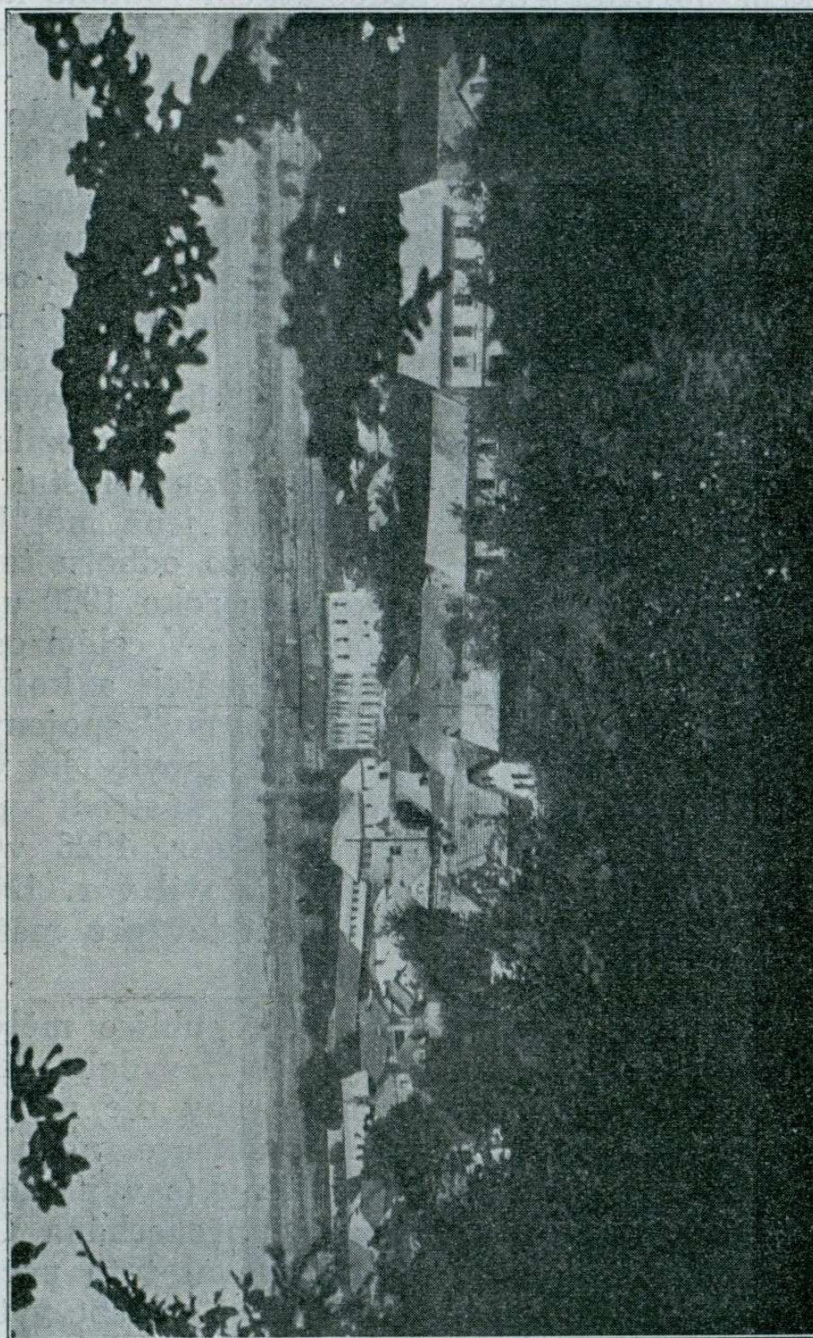
kovským; (ústav rozšířený o mateřskou školu vedou si nyní samostatně sestry sv. Kříže, jimž budova patří). V r. 1913 zakoupila si „Ludmila“ v Mar. Horách druhou budovu, do níž hned umístila osiřelé chlapce; téhož roku otevřela „Ludmila“ v Mar. Horách „Pomocnou šicí školu“ v budově bývalé školy a staré pošty, kterou město jí darovalo. Při této

škole pořádány večerní bezplatné kursy pro chudé ženy a dívky, dvouměsíční šicí kursy prázdninové; všechny místnosti v budově po celý rok nepřetržitě od rána do pozdní noci hemžily se pracujícími dívkami a ženami. Tato šicí „pracovna“ měla býti základem zamyšlené budoucí prům. školy dívčí. — Současně pořízen soupis všech dětí osiřelých a opuštěných v celém ostravském okrese; z dětí jen ty nejpotřebnější umísťovány v ústavech, pro jiné vyhledání vhodní pěstouni, jichž se podařilo každým rokem na 20 nalézti. Pro odrostlejší sirotky sjednávána místa učňovská a pracovní; chudé školní mládeži dávány v sirotčí útulně obědy. V nadšené a obětavé práci pomáhali nejen ostr. kněží (Dovrtěl, Špička, Petr a j.), ale dobří lidé z jiných stavů a všech vrstev, obzvláště naše ženy a naši studenti. Při „Ludmile“ vytvořeny pracovní odbory, ustanoveny důvěrnice, zřízeno dámské komité s paní Modrovou, Bradáčovou a Reslerovou v čele, jež horlivě sbíraly, informovaly a pomáhaly na všech stranách, takže v r. 1913 měla „Ludmila“ již přesný přehled nejen o bídě ostravské, ale i o řadách těch, kteří mohli a chtěli té bídě pomoci a jí též fakticky pomáhali.

Tento utěšený rozvoj charity na Ostravsku zarazila v r. 1914 světová válka. Bylo třeba nejen uchránit a zachovat to, co dosud zbudováno, nýbrž se i přizpůsobit drsné přítomnosti a pracovat pro hrozící budoucnost. Charita musila podporovat rak. vál. Červený kříž, přecetné „válečné fondy a úřadovny“, ano i přístřeší poskytnout evakuovaným polským sirotkům a jejich ošetřovatelkám v ústavech „Ludmily“. Kancelář „Ludmily“ obléhána rodinami válečníků, jimž vymáhala podpory řádné i mimořádné, dětem pak obuv a šatstvo. Der co den zdolávala „Ludmila“ trpělivě své práce nesčetnými radami a drobnými pomocemi; sama v tísní jiným rozdávajíc, sama sklíčena jiné vzpružujíc a těšíc. Pro pustnoucí mládež jsoucí po škole bez dozoru, otevřela 2 denní útulky v Mor. Ostravě a v Mar. Horách. Pro matky s kojenci a batolata energicky dovolávala se přidělu mléka a ku konci války v r. 1918 otevřela pro ně v Mor. Ostravě bezplatnou lékařskou poradnu, pořádala „mateřské kursy“, aby aspoň tak čelila děsné úmrtnosti mezi těmi nejmenšími. Z obavy o budoucnost osiřelých českých dětí domohla se pořádáním schůzí, na něž zvala v r. 1916 lidumilné pracovníky z celého okresu, a tiskem, že něm. správa Mor. Ostravy přece ustanovila čes. gen. poručníka pro české sirotky; kromě toho úzkostlivě si pořizovala seznam válečných sirot, jichž počet během války dostoupil na 816: 570 dětí otců padlých a 246 nezvěstných. Z téhož důvodu pomáhala „Ludmila“ vybudovat čilé sirotčí organisace i v okolí Ostravska. Proto svolala v r. 1916 do Ostravy 2 pracovní schůze krajské, na nichž se zá-

.....

stupci Místecka, Frenštátska, Příborska a Jičínska dojednala společné pracovní plány, a časopis „Ludmila“ přijat za společný mluvčí orgán. — Jak intensivně „Ludmila“ pracovala v té nejtěžší době, vidno z toho, že měla v r. 1918 již 1056

Smolkov: Celkový pohled; ústavy „Ludmily“ uprostřed.

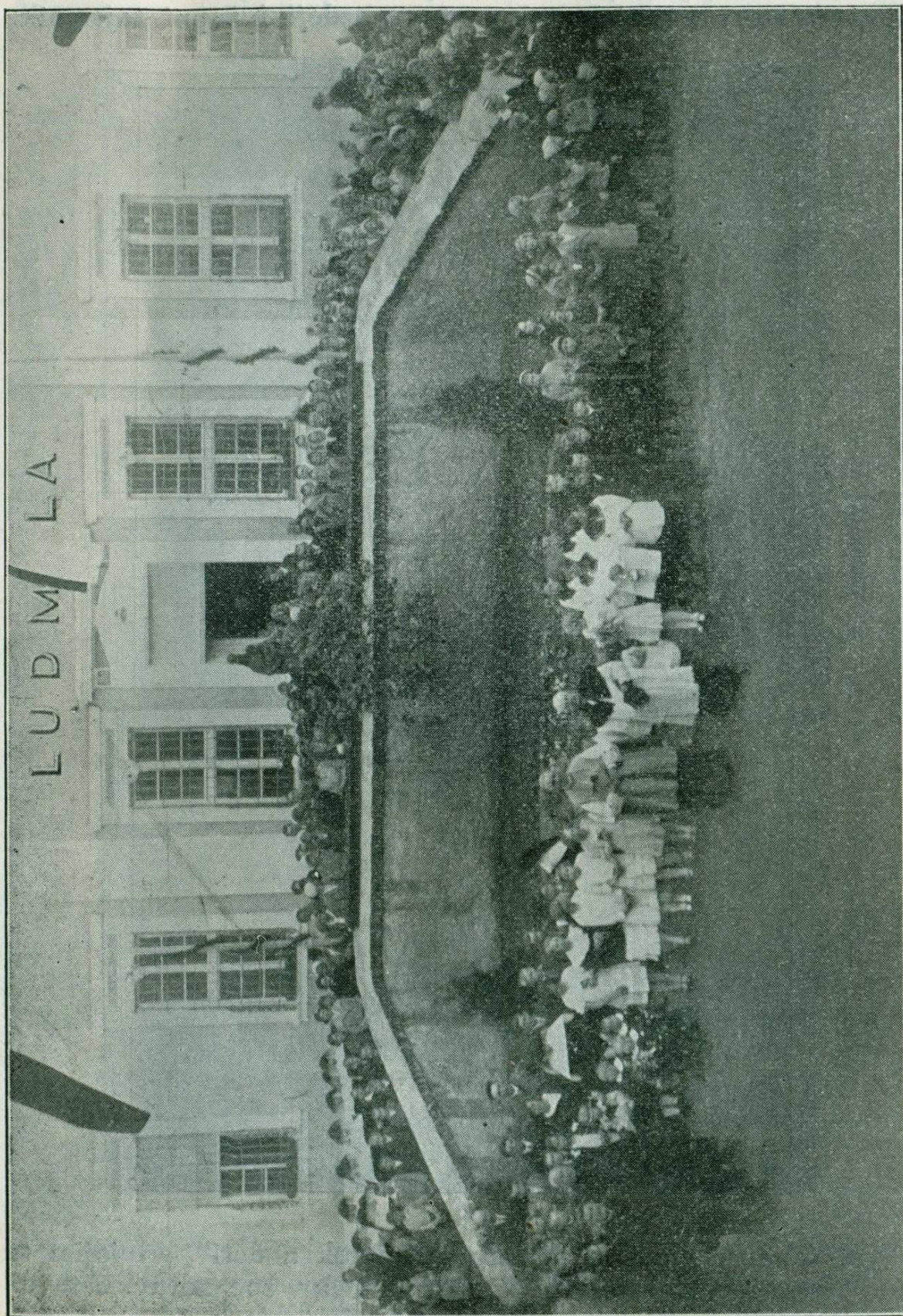
členů přispívajících a činných, mezi nimiž 128 zakládajících a že mohla si koupiti ještě před ukončením války novou svoji budovu v Mor. Ostravě za 115.000 K; budova slavnostně posvěcena a nový sirotčinec otevřen lidumilem, kanovníkem Dr. Stojanem, — pozdějším metropolitou — za jásavé naší národní české hymny a to ještě před převratem, 6. října 1918.

Po světové válce. V nepopsatelném jásotu a radosti nad dosaženou naší svobodou zanikala veliká starost našich lidumilů o náš dorost. Odpadla sice stará starost o jeho národnost,

ale přibýlo mnoho starostí nových. K řadě obvyklých sirotků přibyla řada sirot válečných a později zástupy „umělých“ sirotků z rodin rozvrácených. Celkem nikdo neutrpěl světovou válkou tolik, jako děti; trpěly podvýživou, trpěly nedostatkem dozoru, trpěly nedostatkem rodinné lásky i rodinné výchovy, ba nedostávalo se jim ani řádné výchovy školní. Zato ssály tolik toho zla z otráveného okolí! — Hlad a bída fysická dětí brzo po válce zahnána, hůře bylo odstranit bídu mravní. Stravovací a ošacovací akce v r. 1919—1921 zřízeny pro celý kraj; americkým kakaem, kondens. mlékem a jinými americkými poživatinami nasycováno denně na 4 tisíce chudých dětí; podvyživeným dětem naší republiky poslal velkodušný dar i sv. Otec Benedikt XV. v obnosu 3 a půl mil. Kč. — „Ludmila“ ve svých ústavech v Mar. Horách i v M. Ostravě vedle ošetřování sirotků otevřela stravovací stanice pro chudou mládež; největší však úsilí vynaložila na péči o ty nejmenší — nemluvňata. Pro ně zřízen zvláštní odbor při Ludmile: „Ochrana matek a kojenců“, jenž měl brzo přes 400 matek ve své ochraně. Práce tohoto odboru tak se rozrůstaly, že musila býti proň už koncem roku 1920 ustanovena sekretářská síla (sl. M. Gutwirthová). — V celém ostravském kraji zřízeno 17 podobných „Ochran matek a kojenců“, pečujících o tisíce chudých matek; „Ochrany“ spojeny v jedno ústředí pro Horní město Ostravu a ustanovily již v prosinci 1919 svého tajemníka (M. Šindeláře); „ústředí“ přičleněno bylo k „Ludmile“, později k Opm.; v r. 1928 vytvořen z „ústředí“ samostatný spolek, jenž vystavil v r. 1930 definitivní útulek kojencům: „Masarykův ústav pro matky a kojence“ v Mor. Ostravě-Zábřehu.

Péči o trpící mládež v celé naší republice měly převzít „Okresní péče o mládež“; proto v r. 1921 vydalo ministerstvo soc. péče vzorné stanovy a nařídilo, aby dle nich ve všech okresích zřízeny byly tyto nové organizace, nebo aby byly stávající sirotčí spolky v ně přeměněny (s výjimkou Slovenska a Podkarp. Rusi, kde tato péče přenechána Červenému kříži). V Mor. Ostravě dosud obstarával tuto péči charitní spolek „Ludmila“, jenž po delším váhání ze sebe vytvořil tuto novou organizaci, ustanoviv pro své dosavadní budovy a charitní ústavy zvláštní kuratorium, které by, — až se nová organizace vžije, reasumovalo své původní stanovy, což se stalo v r. 1923, od kdy „Ludmila“ — pod jménem „Dobročinný spolek Ludmila“ ve své lidumilné činnosti pokračuje. Nová ostr. Okresní péče o mládež používá všech prostředků „Ludmily“: kanceláře, ústavů, členů, funkcionářů i jména jejího, brzo tak zmohutněla, že na „Soc. výstavě“ v Brně r. 1922 budila obdiv svojí prací a velikými výsledky, jež mnohonásobně převyšovaly všechny ostatní organizace podob-

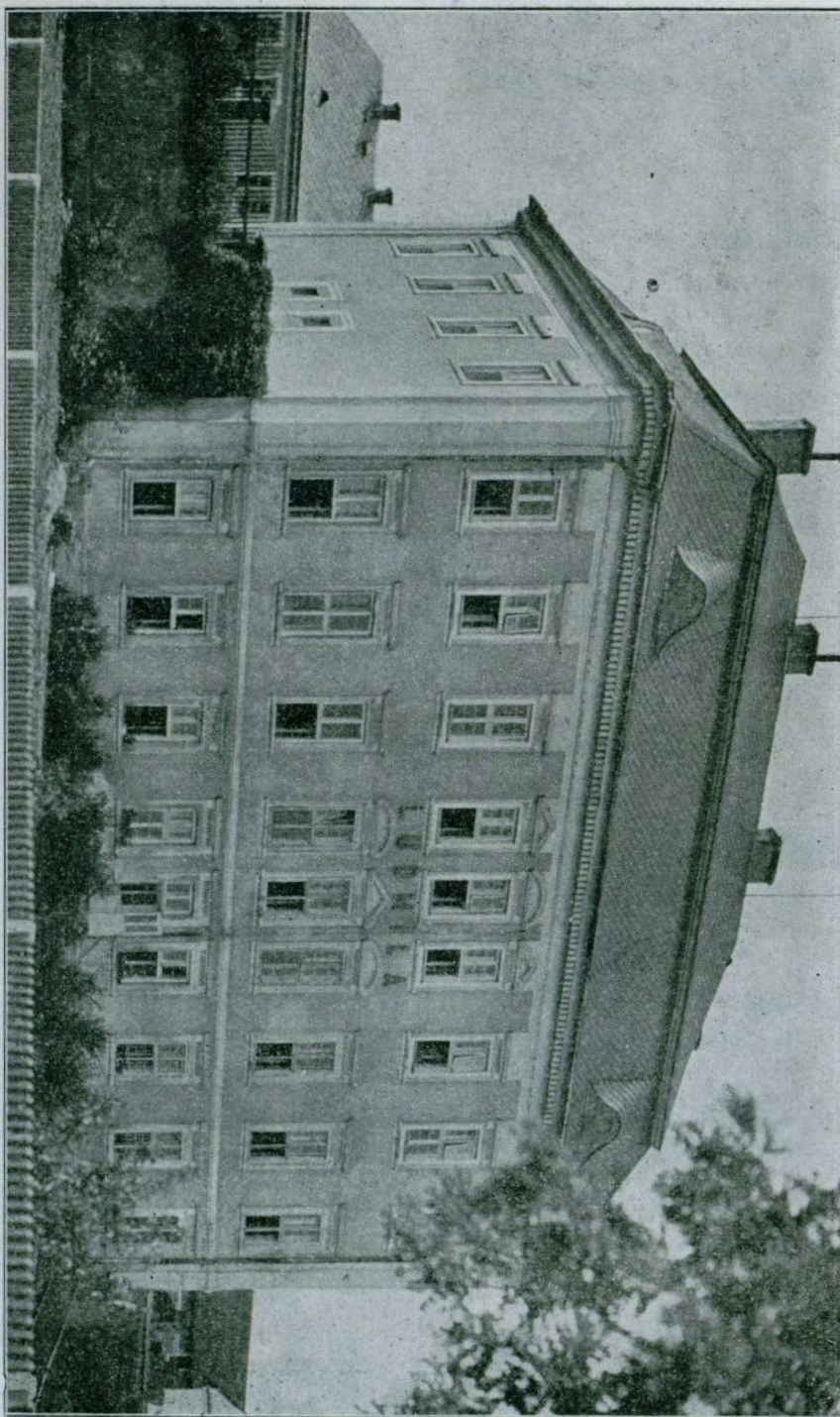
.....

Smolkov : Zámek „Ludmily“ s frontou ze dvora.

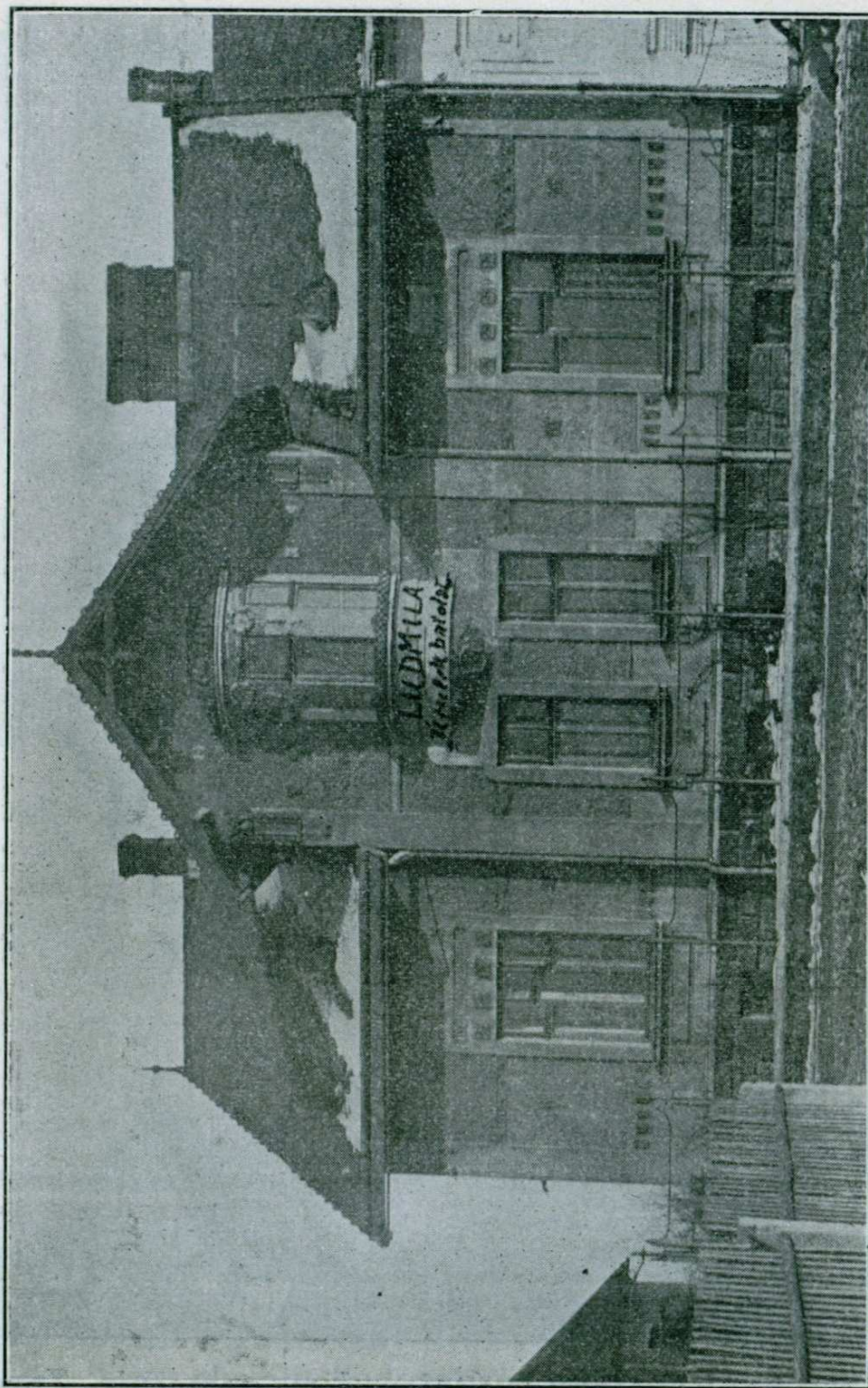
né v zemi i v celé republice. Proto musil býti v r. 1923 ustanoven pro ostr. Opm. zvláštní tajemník z povolání; byl to P. Jan Boxan, jenž po dlouhém jednání a boji konečně i ministerstvem uznán jako okresní a později i župní tajemník.

Smolkov : Hlavní charit. budova „Ludmily“ od dráhy.

Nyní úřaduje Opm. s „Ochranou matek a dětí“, — jejím to největším odborem — v nové budově „Okr. soc.-zdrav. ústavu“ na Republikánském náměstí, v 17 místnostech. — Náš charitní spolek „Ludmila“, po odluce od Opm., zastává její „ústavní odbor“ s dětským „Okresním domovem“, ale jinak se věnuje úplně svým akcím vlastním.

V r. 1925 zakoupila „Ludmila“ komplex budov a zbytkový statek v Háji-Smolkově, prodávši všecky 4 své budovy v Mar. Horách, odkud také své svěřence do Smolkova přemístila. Adaptacemi a přístavbou postupně ve Smolkově otevřela „Si-

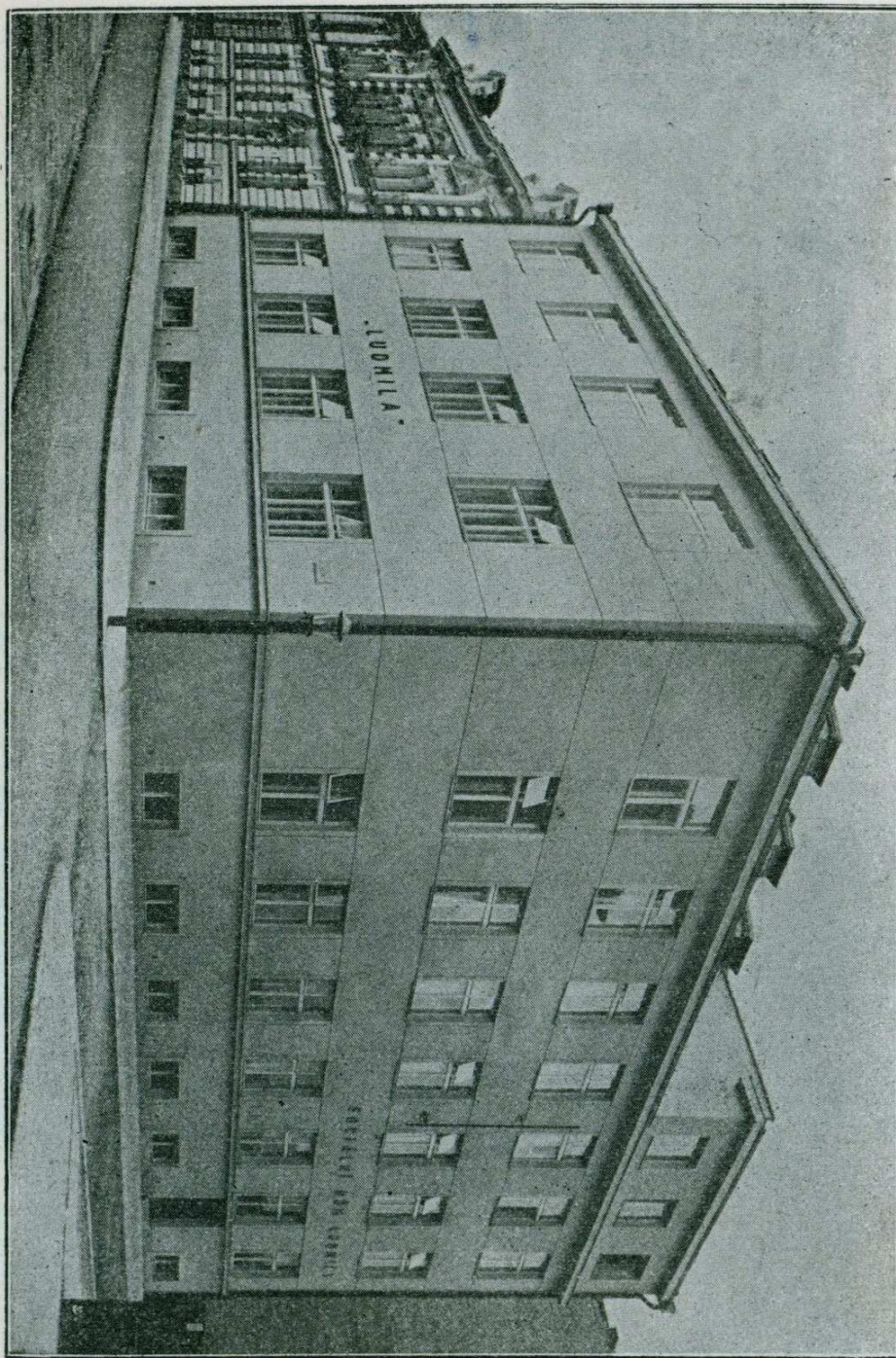

Útulek a jesle ostravské „Ludmily“ v Místku.

rotčí útulnu“, „Dívčí domov“, „Ozdravovnu“ a „Prázdninové osady“; v předešlém pak roce (1934) vystavěla ještě ve Smolkově novou budovu pro sestárle ženy. — V Místku pak r. 1928 otevřela ve svém domě (darovaném pí J. Horáčkou) „Útulek batolat a Jesle“. — V Mor. Ostravě ujala se „Ludmila“ zvláště dívčího dorostu, pro nějž otevřela v r.

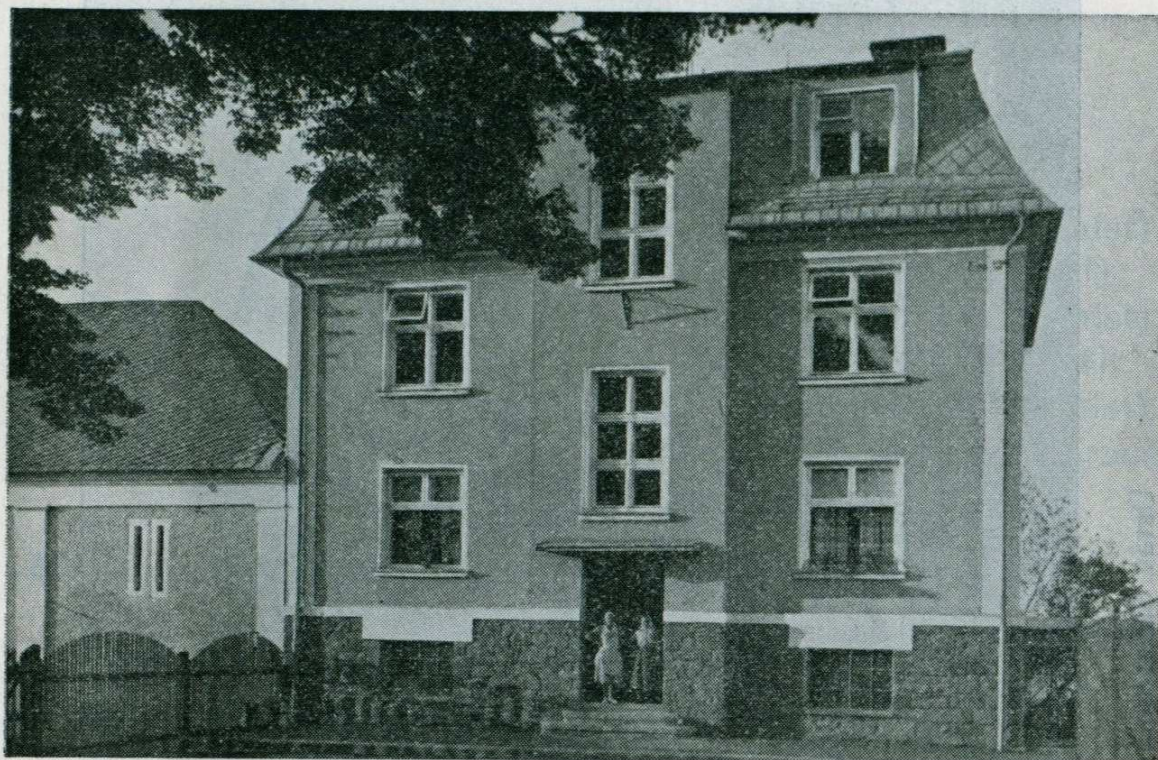
1928 „Útulek“ a „Zprostředkovatelnu práce“. Konečně v r. 1931 vystavila si v M. Ostravě svůj velký „Sociální dům“, do něhož umístila svou centrální kancelář, Lidovou jídelnu, Studentský dívčí domov, Studentskou mensu, Svobodárnu, Útulek

Sociální dům „Ludmila“ v Mor. Ostravě.

nezaměst. dívčího dorostu, Útulnu dom. pomocnic, Zprostředkovatelnu práce, redakci a administraci časopisu „Ludmila“; v „Soc. domě L.“ pořádány exercicie o prázdninách, — během roku pak kursy vaření a šití, besídky nedělní a spolkové konference a schůze. V témže roce 1931 povolala „Ludmila“ z Rajhradu do Mor. Ostravy 5 sester Těšitelek, aby staraly se o ty nejubožší chudé nemocné a umírající v brlozích; Těšitelkám propůjčila bezplatně místnosti a celé zaopatření v no-

věnu svér „Soc. domě“ až do té doby, kdy si Těšitelky vystavěly koncem r. 1932 svůj vlastní „klášterek“ na darovaném od „Ludmily“ staveništi na ostravské periferii, mezi chudinou, „na Fifejdách“. — Ostravská „Ludmila“ vydala na

Starobinec „Ludmily“ ve Smolkově.

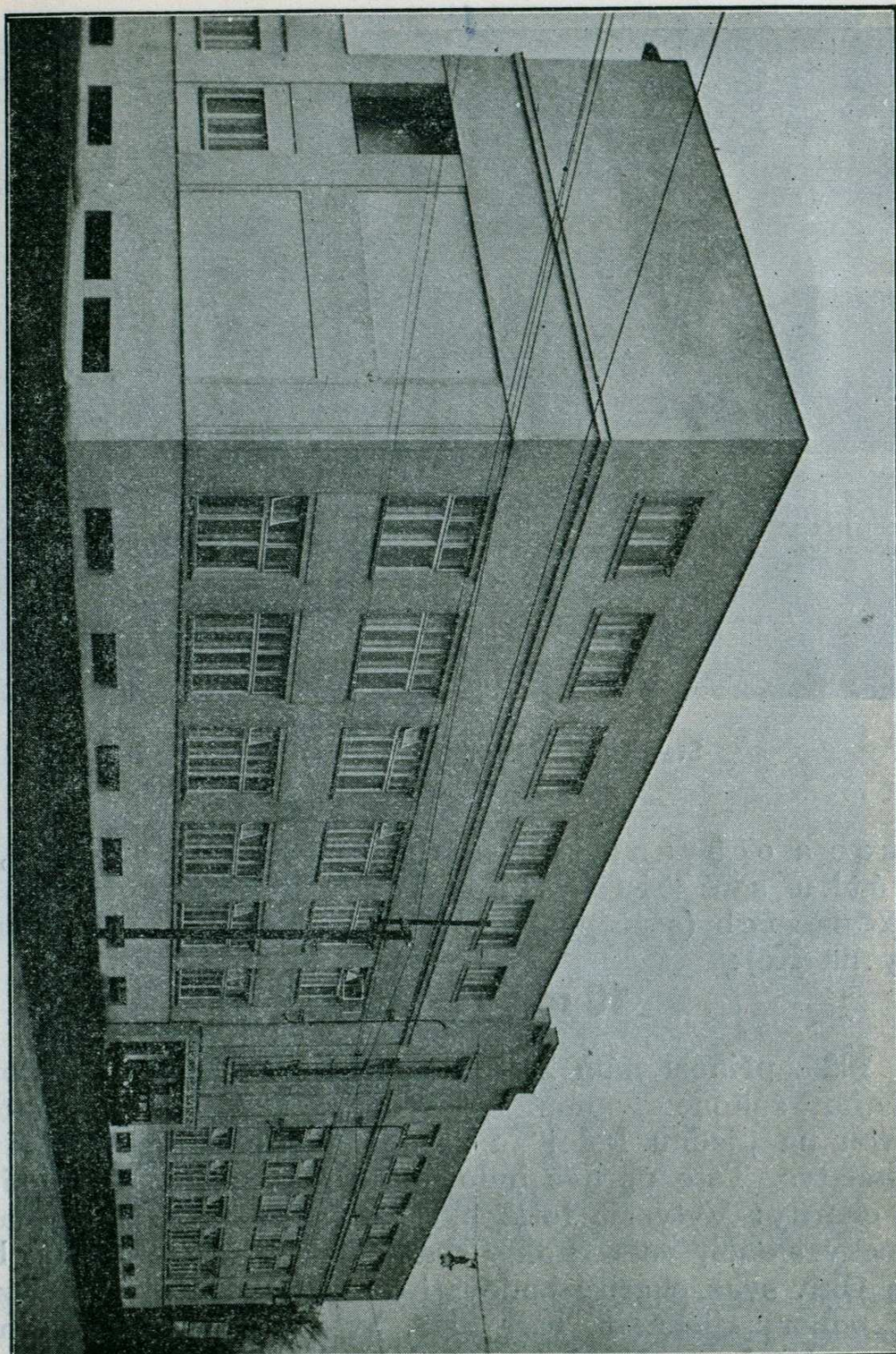
pomoc a ochranu trpících, malých i velkých, od počátku své činnosti do 31. prosince 1934 jen na penězích (s přepočtením obnosů z dřívější rak.-uherské měny na Kč):

10 mil. 799.443 Kč,

R. 1928. přinesl nám změnu politické naší struktury organizačním zákonem, jímž převedena autonomie se státní správou na „jednu kolej“ a zavedena okresní a zemská zastupitelstva. Této úpravě bylo nutno přizpůsobit i organizaci naší charity: Vytvořit totiž okresní a zemské svazy charity a všechny sloučit ve vrcholný svaz říšský. Na Ostravsku bylo třeba Okr. svaz charity budovati od základů: nejprve zřízeny farní odbory, jichž už v r. 1928. bylo 8, a okr. svaz hned ustaven; k němu připojeny ústavy a zařízení charitní z celého okresu. Naše Těšínsko dobrovolně se připojilo k charitní organizaci ostravské; zřízeny tam farní odbory ve Sl. Ostravě, Michálkovicích, Orlové, Radvanicích, Heřmanicích a v Petřvaldě, které přidružily se k ostravskému „Okresnímu svazu“, dříve tedy než dle „modu vivendi“ tato část vrati-

slavské diecése definitivně připadne k arcidiecési olomoucké. Okresní svaz charity brzo tak zmohutněl, že v r. 1934, zřízen při něm okresní a krajský sekretariát a ustanovena zvláštní sekretářka, sl. Růž. Kolovratová, která má svou

Ústav Salesiánů v Mor. Ostravě.

kancelář ve 3 místnostech novostavby Okresního soc.-zdrav. ústavu v Mor. Ostravě; roční vydání Svazu činí na 2 mil. Kč.

Tot stručně načrtnut vznik a vývoj organisované charity na Ostravsku. Nyní přehlédneme letmo

charitní dílo v jeho přítomné působnosti.

1. Ostravská „Ludmila“ v 7 ústavech pečuje o:

I. Batolata:

Jesle a útulek batolat v Místku (20 míst).

II. Děti školní:

1. Sirotčí útulna pro dívky: a) v Mor. Ostravě (25 míst),
b) ve Smolkově (30 míst).
2. Sirotčí útulna pro hochy: a) v Mor. Ostravě (25 míst),
b) ve Smolkově (30 míst).
3. Studentský domov pro dívky v Mor. Ostravě (20 míst).
4. Studentská mensa pro hochy i dívky v Mor. Ostravě (100 míst).

III. Dorost poškození:

1. Duchovní zdraví dívek: exerciciemi a měsíčními konferencemi v Soc. domě „Ludmila“ v Mor. Ostravě.
2. pro hospodářství (10 míst).
3. pro domácnost:
 - a) Svobodárna (20 míst).
 - b) Útulek domácích pomocnic (30 míst).
 - c) Kursy šití a vaření v Mor. Ostravě a ve Smolkově (dle přihlášek).

IV. Děti neduživé a chabé:

1. Celoroční Ozdravovna ve Smolkově (80 míst).
2. Feriální kolonie ve Smolkově (120 míst).

Dobročinný spolek „Ludmila“ v Mor. Ostravě v r. 1935.

I. Předsednictvo: Předseda: Msgre Dr. Rud. Nejezchleba. Místopředsedové: Šimeček B. († 12. dubna 1935.), Modrová M., Reslerová T., Ing. Starosta A. Pokladník: P. Dovrtěl Fr. Jednatel: P. Morys Josef.

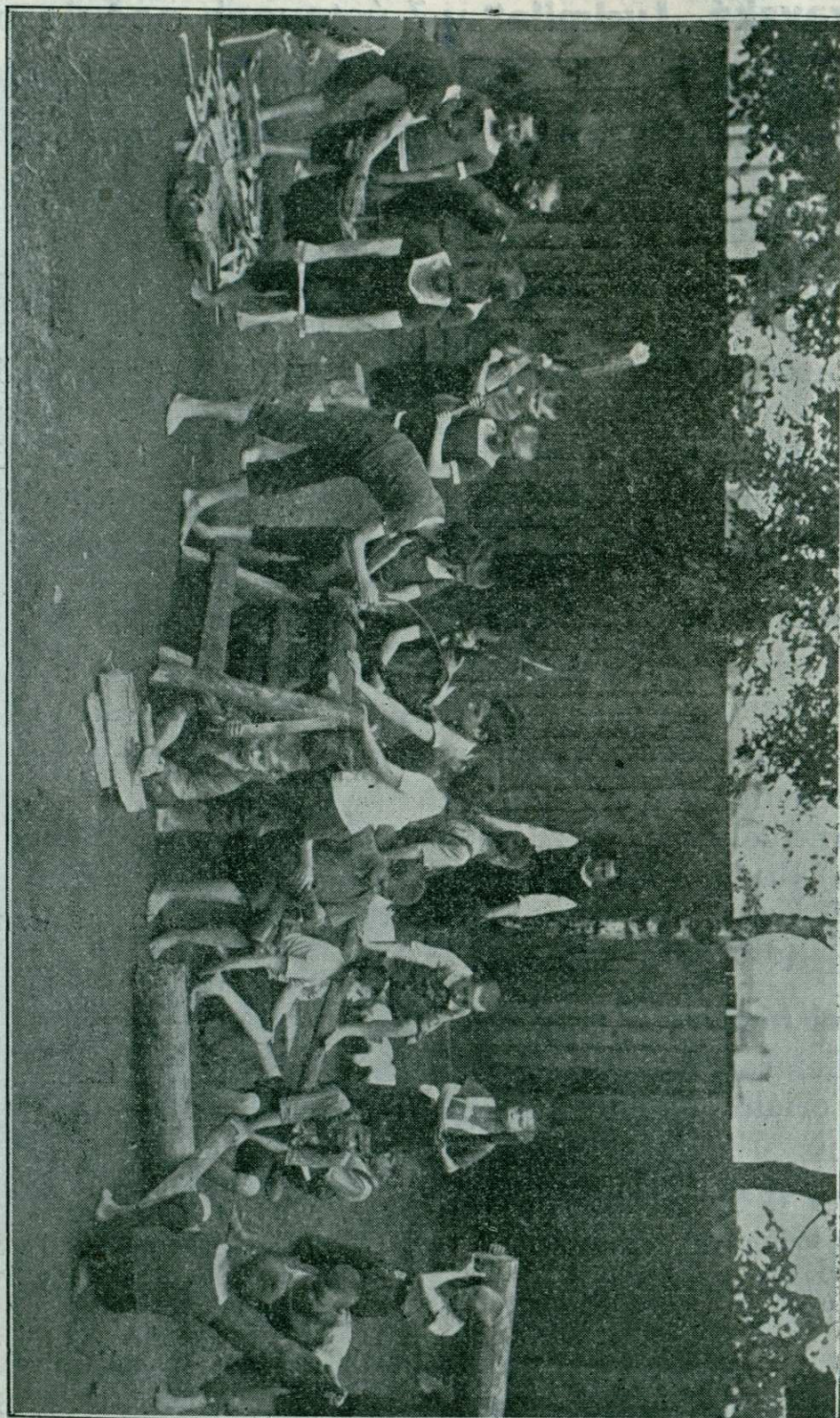
II. Správní výbor: 12 členů volených; kromě uvedených v presidiu ještě Dr. Ing. Fiala Frant., Msgre Kubíček T., Ludwig Rud., Schallenger Al., P. Svoboda Jos.; náhradníci: Justýnová Her., Kolovratová R., Skopalová M. a 24 členi kooptovaní: Bauer Jos., P. Boxan Jan, Dr. Černocký K., Dietl Jos., Fialová M., P. Gillig Al., P. Malovaný K., Malá B., Matulová M., Menšíková M., Ing. Myslivec B., Novotná M., Podešva Petr, Resler Ad., Resler Fr., Dr. Richter Jindř., Starostová B., Streitová H., Šabrňák J., Ustrnulová R., Vávrová M., P. Zamazal Ant., Žalud Fr.

Ústřední kancelář „Ludmily“ v Mor. Ostravě, Všehrdova-Kratochvílova ul. č. 5., telefon 31.73, šekové konto: „Ludmila“ Praha 34.501.

V. Služky:

1. Útulna domácích pomocnic (30 míst).
2. Zprostředkovatelna služby (průměr 1500 ročně).

Siroťci „Ludmily“ při práci.

VI. Stařenky:

Starobinec ve Smolkově (20 míst).

VII. Sociálně slabé:

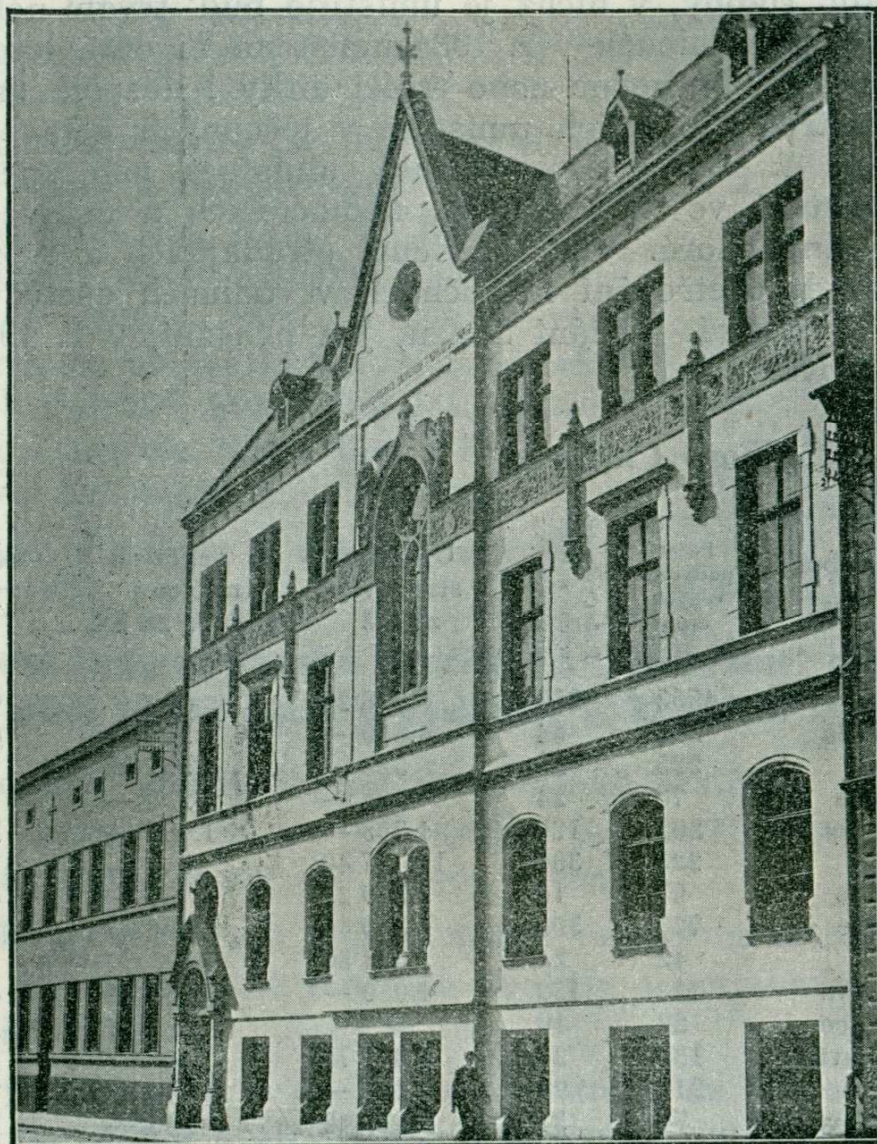
Lidová kuchyň v Mor. Ostravě (200 osob denně).

VIII. Ekonomii:

34 ha pole, drůbežárna (350 kusů), kravín (24 kusy), vepřín (40 kusů), 4 koně; — ve Smolkově.

IX. Časopis „Ludmila“:

Redakce a administrace v M. Ostravě (8.000 čísel ročně).

Klášter sester sv. Kříže v Mor. Ostravě.

X. Spolkovou kancelář

v Mor. Ostravě (8.000 aktů exped., přes 3.000 telef. rozhovorů ročně).

Na uvedenou tuto svoji činnost vydala „Ludmila“ v r. 1934. jen v penězích 971.106.26 Kč.

Správu všech ústavů „Ludmily“ vedou s mateřskou láskou a obětavostí od r. 1915 milé Školské sestry de notre Dames z Horažďovic s ředitelkou M. Fab. Melmerovou v čele.

2. Okresní svaz Charity v Mor. Ostravě

s 15 farními odbory a přidruženými organisacemi a charit. ústavy pomáhal v r. 1934 takto:

a) Svaz sám: ústřední agendou, krajským sekretariátem a doplněním pomoci trpícím ve farnostech. Vyhledává pro katolické osiřelé a opuštěné děti katolické pěstouny nebo obětavé katol. rodiny, v nichž je umísťuje buď trvale nebo přechodně (o prázdninách v r. 1934 umístěno 73 dětí, letos 1935 už 169 dítek). Nemocné nebo trpící dívky i dospělé umísťuje neb zprostředkuje jejich umístění v léčebných ústavech, zotavovnách a pod. Staré chudáky umísťuje neb zprostředkuje umístění ve starobincích, nemocnicích a ústavech pro nevyléčitelně choré. Vede evidenci strádajících a trpících a obstarává k ošetřování nemocných v rodinách ošetřovatelky světské i řeholní. Vydání Svazu, jen peněžní, v r. 1934 činí 20.741.65 Kč.

b) Farní odbory Charity:

Farní odbor Charity	Počet podporo- vaných osob	Počet vykona- ných navštěv u nemocných	Ošaceno a stravováno za Kč	V penězích uděleno podpor za Kč	Celkové vydání Kč
1. Mor. Ostrava	4563	355	6.378·20	—	19.135·75
2. Stará Bělá	228	64	4.850·—	500·—	6.450·—
3. Hrabová	225	25	528·—	361·05	1.389·05
4. Hrabůvka	78	24	408·—	255·—	708·—
5. Mar. Hory	207	120	1.755·—	1.480·—	3.866·—
6. Přívoz	223	380	11.447 40	113·—	11.560 40
7. Stará Ves	67	16	3.349 25	50·—	4.299·25
8. Vítkovice	723	304	1.350·40	10.666·05	12.016·45
9. Zábřeh	42	21	654·80	—	925·35
10. Sl. Ostrava	122	152	1.050·—	3.754·—	4.754·—
11. Heřmanice	28	10	—	—	1.150 50
12. Michálkovice	137	24	1.871·75	—	1.871·75
13. Orlová	211	98	2.248·—	4.674·—	7.458·10
14. Petřvald ve Sl.	74	31	1.679·40	255·—	1.994·40
15. Radvanice	158	45	3 450·—	490·—	10.649·—
Celkem . . .	7.086	1.669	41.020·90	22.598·10	88.228·—

Okresní svaz Charity v Mor. Ostravě.

Předsednictvo: Předseda: Msgre Dr. Rudolf Nejezchleba. Místopředseda: P. Josef Stríž. Pokladník: P. Frant. Dovrtěl. Jednatel: P. Al. Gillig a P. Kar. Malovaný.

Správní výbor: P. Frait Václav, P. Fusek Ant., P. Fürst J., P. Juroš Jos., P. Horák Jak., P. Dr. Kaulich Inoc., Msgre Kubíček Tom., P. Kvapil Rud., P. Mácha Alb., P. Mamula Jan, P. Minář Jan, P. Pavlásek Jos., P. Petr Václav, P. Srovnalík Frant., (P. Stríž Ant.)

Okr. a krajský sekretariát úřaduje v M. Ostravě, Nám. republiky, v „Okresním sociálně-zdravotním ústavě“ I. patro, telefon 42.25, šekové konto Charity, Brno 106.451.

c) Přidružené organizace a charit. ústavy:

	Osoby	Kč
1. Kongregace Redemptoristů v M. Ostravě: vedle své hlavní nábož. činnosti v kostele, podporováno osob	1.815	3.650.—
2. Kongregace Salesiánů v Mor. Ostravě: vedle výchovy mládeže	301	3.010.—
3. Kongregace sester „Těšitelek v M. O.: ošetřováno a podporováno	272	6.587.—
4. Kongregace sester Sv. Kříže v M. O.: ošetřováno a podporováno	737	24.059.—
5. Kongregace III. řádu Sv. Františka v Přívoze s utrakvistickým ústavem pro nevyléč. choré, ošetř. a podporováno	162	830.672.60
6. Kongregace Sv. Karla Bor. v „Klásterku“ ve Sl. Ostravě, útulek batolat; ošetřov.	28	31.600.—
7. Kongregace Sv. Karla Bor. v Orlové ve stravovací stanici podporováno	96	3.296.—
Okr. svaz s odbory a ústavy podporoval v roku 1934	10.507	1,011.843.95

Úhrnem tedy ostravská charita i s „Ludmilou“ měla v r. 1934 v péči 13.305 osob s vydáním 1,982.950.20 Kč.

Vedle toho charitně pracují naše milé sestřičky v 7 ústavech a nemocnicích na Ostravsku, jež patří státu, obcím, nebo závodům, proto zde nejsou zahrnuty.

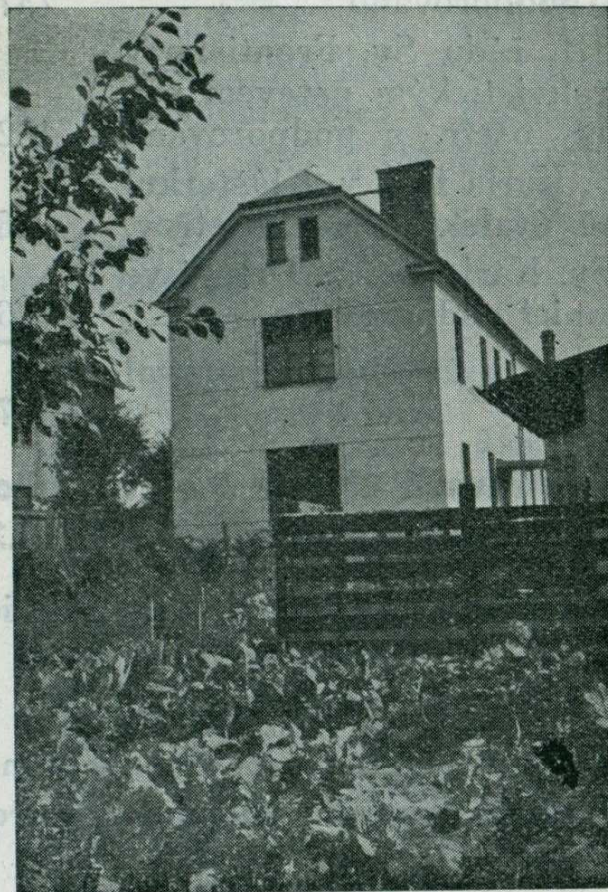
Přehlížíme-li činnost ostr. charity v posledním třicetiletí, tož jen na pomoci hmotné věnovala ubohým a potřebným přes 20 mil. Kč.

Toť vnějšek křesť. díla charitního na Ostravsku, pokud je lze očima postřehnouti, v číslice a statistické sloupce vtěsnati. Jádro a hloubka, rozsah i vroucí obsah charity je ovšem v nitru, v duších lidí dávajících i obdarovaných, v duchovních almužnách, prýstvicích z nevyčerpatelných fondů vnitřních, jimiž bratrská, šlechtná srdce zasypávají ubohé duše strádající a trpící: bilanci tuto zná pouze V š e v ě d o u c í, jenž po posledním sčítování rozdělí navždy lidi pouze na 2 tábory: charitní a necharitní.

Poznámka: Německá Charita soustřeďuje svou činnost v místním Caritasverband v Mor. Ostravě, kde má též ošetrovatelskou stanici, z níž ambulantní péči v rodinách vykonávají Christkönigsschwester vom Weissen Kreuz a zmíněný ústav utrakvistický pro nevyléčitelné choré v M. O.-Přívoze.

Pracovní program ostravské charity pro nejbližší budoucnost.

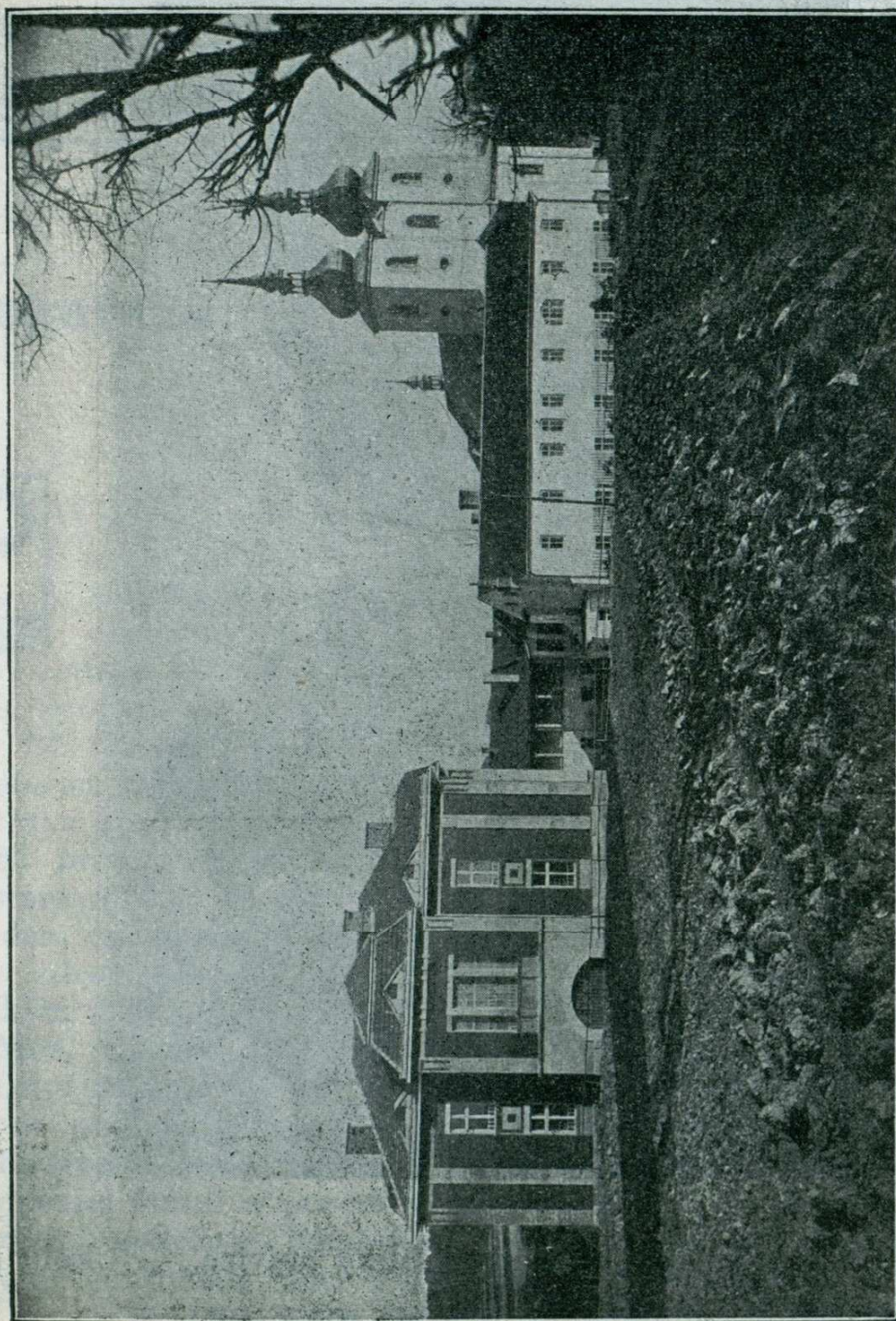
„Ludmila“ dobuduje svůj „Soc. dům“ v Mor. Ostravě ještě druhou částí, v níž umístí svůj charitní ústav bud' osiřelých dětí nebo samostatný studentský domov a ponechá dosavadní sir. útulnu ženám a dívkám osamělým a přestárlým. — V Háji-Smolkově etapově bude pokračovat na stavbě velkého starobince a na úpravě rozsáhlé u něho zahrady zelenářské.

Klášter Těšitelek v Mor. Ostravě.

Okr. svaz charity s kraj. sekretariátem nejprve se postará, aby u každého farního úřadu, i na Těšínsku (ev. na Hlučínsku a celém Slezsku) ustavil se farní odbor charity, aby pak všechny odbory za společných směrnic dle ujednaných ročních plánů horlivě pracovaly, používajíce v těsném styku osvědčených metod a dobrodiní všech charitních ústavů a zařízení, jež bratrské organizace charitní na Ostravsku již mají nebo ještě zřídí. Naše milé kongregace mužské i ženské nejen utvrdí a rozmnoží toho ducha práce charity Kristovy, ale i dle svých sil prohloubí a rozšíří to vnější pole, ten rámec a úsek, v němž dosud tak blahodárně působí. Našemu chlapeckému

pak dorostu ostravskému přinesou jistě duch. synové velkého světce Dona Bosca, kteří letos v Ostravě na Revoluční třídě svůj rozsáhlý a krásný ústav tak slibně otevřeli, totéž požehnání a obrodného, ideálně revolučního ducha, jako přinášejí mládeži jiných národů a zemí na celém světě.

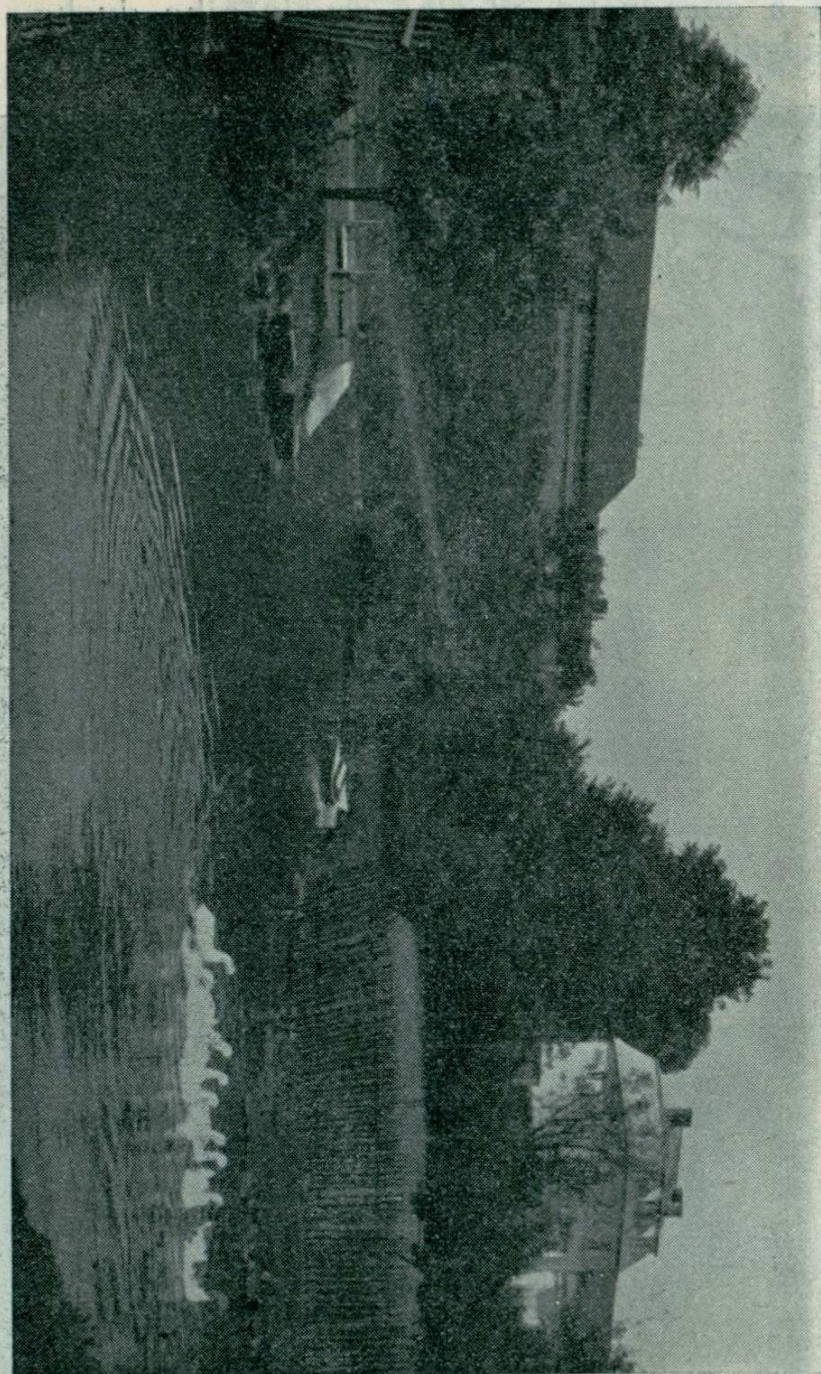

Charitní ústav v Zašové se školou.

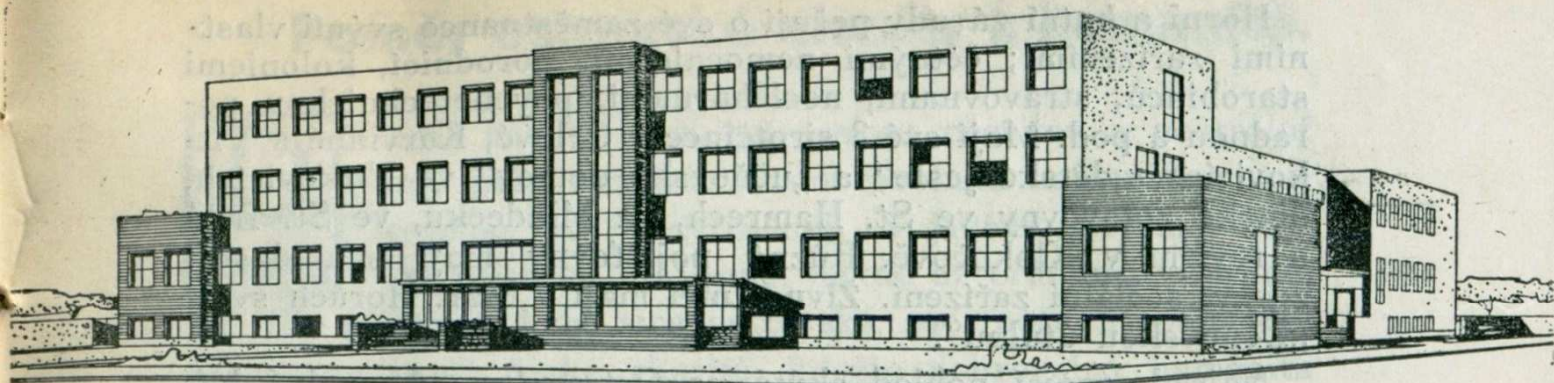
Charitu naši čekají dnes velké úkoly, zvláště v nynější neza-městnanosti a světové krizi hospodářské, ale ještě větší krizi mravní; hlásí se otázka starobinecká a otázka chorobinecká, čeká ji účelná úprava péče o mládež tělesně i duševně úchylnou, zoufale již o pomoc volají statisíce rozvrácených rodin a osud jejich ubohých dětí. Ostravskou pak charitu

čeká zvlášť akutní bída depopulační, jež je tu z celé republiky nejsmutnější; čeká ji otázka cizích trpících příslušníků,

Smolkov: Basén a koupaliště při ústavech „Ludmily“.

jichž je na Ostravsku z celé republiky nejvíce. — Úkolů přemnoho, pracovníků bohužel málo!

Ostravská humanita, její dnešní ústavy a zařízení.

PO převratu hleděly obce, okres, stát i závody dohoniti v soc. péči, co bylo dříve zanedbáno. Velká Ostrava soustředila celou tuto agendu, všech sloučených obcí, v centrální městský úřad „Referát soc. péče, umístěný v nové radnici m. ostravské; má svůj sirotčinec v M. O.-Vítkovcích, spojený se starobincem a ještě 2 starobince v M. Ostravě a v M. O.-Zábřehu. Městská zdravotní péče sloučena opět v „Referát zdravotní“. Na činnost obou „referátů“ vydává Mor. Ostrava ročně okolo 10 mil. Kč. Okres mor. ostravský tvoří z 88 proc. Velká Ostrava sama; když tedy Mor. Ostrava obstarává soc. zdrav. péči svých příslušníků obnosem a nákladem tak značným, vybudoval okres v r. 1933 svůj „Okresní soc. zdrav. ústav“ za 3 miliony Kč; budovu propůjčil okres českým a německým organizacím dobrovolné péče soc. zdrav. v Mor. Ostravě. V ní umístěny jsou také kanceláře Okr. svazu čes. charity a kancelář něm. místního odboru charity; okres podporuje subvencemi činnost dobrovolné péče. Ministerstvo zdravotnictví zbudovalo v M. O.-Zábřehu velkou nemocnici státní a porodnici se školou pro výcvik porod. asistentek; vydržuje lékařskou poradnu „Naším dětem“; stát účinně podporuje soc. zdravotní péči ostravskou svými úřady, zvláště Okresním úřadem, policejním ředitelstvím, okr. a krajským soudem a pak subvencemi.

Poznámka: Němci mají vedle spolku proti tbc svou Opm. v Mor. Ostravě a Bohumíně, stravovací stanice školní, 3 lékařské poradny matek a kojenců v Mor. Ostravě, Ferienheim v Bohumíně a Studentenheim; Poláci loni vybudovali si Ústřednu soc. péče o mládež v Orlové s četnými odbočkami místními.

Horní a hutní závody pečují o své zaměstnance svými vlastními zařízeními; četnými nemocnicemi, porodnicí, koloniemi starobinců, stravovnami, noclehárnami, psychotechnickou poradnou a pod. Mají své 3 sirotčince v Orlové, Karvinné a Vítkovicích, „dětské jesle“ a „učňovský domov“ ve Vítkovicích, dětské zotavovny ve St. Hamrech, na Mladecku, ve St. Bělé a revírní v Klokočově. Různé pojišťovny mají svá vlastní zdrav. sociální zařízení. Živnostníci mají v Mar. Horách svoji „Učňovskou útulnu“.

Nejradostnější pohled skýtá na Ostravsku **dobrovolná humanita soukromá**. Po převratu vyrojila se tu celá řada humanitních organizací, jejichž registrace u policejního ředitelství jde do mnoha set. Jim zvláštní pestrosti dodávají organizace cizozemské jako YMKy, YWKy, Armády spásy a pod. Z našich organizací uvedu ty nejčelnější: 1. **Okresní péče o mládež**, s rozvětvenou činností v odborech, z nichž největší je „Ochrana matek a dětí“ s 12 odbočkami a lékařskými poradnami. Její kancelář a poradny jsou umístěny v 17 místnostech „Okr. soc. zdrav. ústavu“. Má svoje ústavy ve vlastních domech: „Ochranovnu pro mladistvé provinilce“ v Mor. Ostravě a „Útulek batolat“ ve Smolkově.

2. **Čsl. Červený kříž** úřaduje v téže budově; — svědomitě plní také mírový svůj program soc. zdravotní: ošetřovatelskou a samaritánskou službu, školení ošetřovatelek; má záchranou stanici, stud. kliniku, pečuje o pohlavně choré; má svůj Asyl lidí bezpřístřeší v Mor. Ostravě, má svoji Ozdravovnu v Darkově se zbytkovým statkem. 3. **Spolek pro výstavbu a vydržování Masarykova kojeneckého ústavu**, vzniklý z Krajského ústředí „Ochrany matek a kojenců“; vystavěl v r. 1930 v M. O.-Zábřehu svůj krásný moderní ústav pro matky a kojence nákladem půl 3 mil. Kč.

4. **Masarykova liga proti tuberkulose** má své organizace místní po celém Ostravsku a své 2 dispensáře v M. Ostravě a Vítkovicích a ještě „Solarium“ v Mor. Ostravě; zabírá největší část separovaných místností v „Okr. soc. zdrav. ústavě“ v Mor. Ostravě. 5. **Spolek „Fer. kolonií“** v Mor. Ostravě má prázdninové osady ve své budově v Metylovicích, „České srdce“ ve Vítkovicích prázdninové osady ve své budově v Komorní Lhotce; **ostr. ústředí prázdninové péče** se sdruženými korporacemi umísťuje děti o prázdninách ve venkovských školních budovách; spolek „Dobromila“ v Mor. Ostravě ošacuje chudé děti z mateř. školek a stravuje chudou mládež ve své kuchařské škole; podpůrné spolky školské a studentské pečují o žactvo svých ústavů a chlap. průmyslová škola ve Vítkovicích vydrží si svůj „Studentský domov“.

Poměr ostravské charity k humanitě.

DNEŠNÍ poměr mezi ostravskou charitou a neutrální soc. péčí veřejnou a dobrovolnou humanitou soukromou lze nejstručněji vyjádřiti slovem: úzká „kooperace“ vzájemná, někde až přátelská a srdečná. Do převratu byla sice ostravská soc. péče národnostně zahrocena proti české charitě, kdežto dobrovolná humanita a charita byla tu tenkrát vlastně jen jediná činnost, ať už vyvěrala z motivu náboženského nebo jen lidského nebo národního. Po válce však rozdmýchán boj konfesijní a zřejmě protikatolický, který za ministrování Habrmannova vnesen nejen na pole školské, ale i humanitní. Proto už v r. 1921, na sjezdě charitních pracovníků na Velehradě za předsednictví arcibiskupa Dra Stojana usneseno: všecku péči věnovat charitě a všude zřizovat její organisace.

Ostravská charita majíc již svou organisaci kolem své „Ludmily“ vybudovanou i své charitní ústavy, pracovala dále s humanitou v nejtěsnější součinnosti, což bylo usnadněno tím, že titěž pracovníci charitní byli současně i hlavními pracovníky v organisacích humanitních a tak i ten zákulisní, třeba prudký boj, neodnášely organisace a zvláště neodnášeli svěřením jejich chráněnci, nýbrž jen naši vedoucí funkcionáři. Ostravská charita mileráda přenechala mnohé své dosavadní práce mladé, agilní humanitě, žádá však a neohroženě hájí volnost svého působení vlastního; po péči sociální veřejné i humanitní soukromé žádá spravedlivou, úměrnou pomoc trpícím katolíkům bez újmy a ohrožení jejich náboženského přesvědčení. Ostravská charita neodmítala nikdy skýtati pomoc jinověrcům i každému potřebnému, — šetříc úzkostlivě jejich osobního přesvědčení, ale totěž žádá pro katolíky v organisacích a ústavech humanitních a zvláště v soc. péči, kterou katoličtí poplatníci si vydržují. Na této základně a linii charita pracuje; na ní bude možno vždy pracovati všem lidem dobré vůle, a pak společné dílo charitní i humanitní, v bratrské harmonii, v účelné dělbě práce a šlechetném závodění, i když neodstraní všecku ostravskou bídu, tož co nejvíc ji zmírní a co nejvíc lidem strádajícím pomůže, je ochránění a sociální protivy překlenu.

SNAD si ani dostatečně neuvědomujeme, jak velkou a revoluční dobu prožíváme, z níž se rodí doba nová, v níž se kladou základy ery budoucí, snad šťastnější. Jestliže Kristus Pán poukázal v příběhu o správci nepoctivém na prozíravost a vynalézavost prostředků, na houževnaté úsilí „synů tohoto světa“, aby se zajistili a zvítězili, tož bezvěrci ruští a novopohané němečtí jsou v přítomné době nejlepším příkladem a pobídkou také „synům světla“, že jim nutno vše vynaložit a všech moderních dovolených prostředků, cest a metod využít, aby srdce a mysl lidské Kristu zachovali, ztracené opět získali a lidskou zlobu dobrem a charitou přemohli. I když je viditelná převaha na straně odpůrců Kristových, tož: „Nebojte se, já jsem přemohl svět!“ volá Kristus. „Bůh je láska“ (Jan 4, 16.) — „Láska přemáhá všecko!“

Seznam charitních ústavů a zařízení v zemi mor.-slezské.

1. Ústavy pro péči o nemluvňata a batolata:

Diváky, Frýdek, Místek, Nový Jičín, Ruda.

2. Dětské opatrovny:

Dačice, Frýdek, Holešov, Horní Moštěnice, Jimramov, Jemnice, Kroměříž, Kvasice, Líšeň, Luka u Jihlavy, Němčice na Hané, Nová Říše, Olomouc, Pačlavice, Paskov, Pavlovice u Přerova, Prostějov, Přerov, Slavkov u Opavy, Slavkov u Brna, Svatý Kopeček, Svitavy, Svítavka, Třešť „Marianeum“, Zdounky, Žadlovice.

3. Sirotčince:

Biskupice, Bojkovice, Boskovice, Brno-Jundrov, Brno-Nová 24, Brno-Zdislava, Dolany u Olomouce, Frýdek, Chabičov (Háj), Kojetín, Kokory, Křelov, Liptál, Lukov, Místek, Mor. Ostrava, Morkovice, Nezamyslice, Nová Říše, Olomouc-Nové Sady, Olšany, Plumlov, Přerov-Šířava, Přerov-Velká Dlážka, Smolkov, Strážnice, Svitavy, Tovačov, Uher. Brod, Veska u Olomouce, Vizovice, Vlastovičky, Zašová.

4. Ústav pro mládež mravně vadnou:

Brno - dívčí útulek „Na Kamenné“.

5. Ústavy pro mrzáčky:

Opava „Marianeum“, Tršice.

6. Ústavy pro nevidomé:

Brno-Jundrov, Chrlice, Nové Hvězdlice.

7. Ústavy pro epileptiky :

Litovel, Skalička, Vizovice.

8. Ústav pro encephalitiky :

Velehrad.

9. Ústavy pro slabomyslné :

Brno - Lerchova, Klimkovic, Litovel, Olomouc-„Nové Sady“, Opava „Marianeum“ (s 2třídní školou), Slavkov u Opavy, Střelice, Viceměřice.

10. Starobince :

Brno, Heřmanice, Holešov, Choryně, Jesenec u Konice, Kroměříž (ss. Kříže), Kroměříž (ss. Vinc.), Křenovice, Olomouc, Opava (ss. Božské lásky), Opava (ss. Dominikánek), Smolkov-Háj, Svatý Kopeček, Štípa, Třebětice, Určice.

11. Chorobince :

Brno, Drnovice, Frýdek, Hlučín, Kyjov, Letovice, Lukov, M. O.-Přívoz, Moravec, Louis dům, Předklášteří, Strážnice, Svitavy, Tovačov.

12. Zotavovny :

Dalečín, Chabičov-Háj u Opavy, Lunssingrande (Itálie), Moravec, Rajnochovice, Smolkov-Háj u Opavy.

13. Soc.-výchovný ústav :

Bilsko u Litovle.

14. Nemocnice :

Brno (mil. bratří), Brno - Kamenná, Kroměříž (ss. sv. Vincence), Lednice (ss. sv. Vinc.), Letovice (mil. bratří), Prostějov (mil. bratří), Valtice (mil. bratří), Vizovice (mil. bratří).

15. Polévkové ústavy, útulky pro pomocnice v domácnosti a ústavy pro podporování studujících :

Batelov, Bojkovice, Boskovice, Brno - Jundrov, Brno - Kamenná — dívčí útulek, Brno - s. Alžbětinek, Brno - s. Boromejky, Brno - Nová (s. Božské lásky), Brno - Pekařská (s. Nep. Poč.), Drnovice, Frenštát, Frýdek, Frýdlant, Hlučín, Holešov, Horní Moštěnice, Chabičov-Háj, Choryně, Klimkovic, Kravaře, Kroměříž (s. sv. Vincence), Kroměříž (s. sv. Kříže), Kyjov, Liptál, Litovel, Lukov, M. Ostrava - „Ludmila“, Mor. Ostrava - sv. Kříže, Mor. Ostrava - „Don Boska“, Mor. Ostrava - Redemptoristé, Mor. Ostrava - s. „Těšitelek“, Mor. Ostrava - „Přívoz“ klášter, Moravec - „Luisin dům“, Moravec - „Sanatorium“, Napajedla, Nezamyslice, Olomouc - klášter O. O. kapucínů, Olomouc - klášter s. sv. Voršily, Olomouc - klášter s. III. ř. sv. Frant., Olomouc-Hodolany, Olomouc-Nové Sady, Olomouc-Řepčín, Opava - klášter s. Dominikánek, Opava - klášter s. III. ř. sv. Frant., Opava - klášter „minoritů“, Opava

- klášter Franciskaneum, Pačlavice, Paskov, Plumlov, Prostějov (Neposkvr. poč. P. M.), Prostějov (mil. bratří), Prostějov (spolek Marta), Předmostí, Přerov - klášter s. Nep. Poč. Přerov - klášter s. Dominikánek, Přestavlky, Slavkov u Opavy, Slavkov u Brna, Smolkov-Háj, Strážnice, Sv. Kopeček (ss. III. ř.), Svitavy, Svitavka, Tršice, Uher. Brod, Valtice, Vizovice - klášter s. sv. Kříže, Vizovice - klášter mil. bratří, Vlašovičky, Vyškov.

16. Stanice k ošetřování chudých nemocných:

Batelov, Biskupice, Brno, Dačice, Diváky, Frenštát, Holešov, Choryně, Jemnice, Kravaře, Kroměříž, Kvasice, Luka, Lukov, Moravec - s. Rafaelky, Moravec - „Luisin dům“, Mor. Ostrava - s. sv. Kříže, Mor. Ostrava - s. „Těšitelky“, Napajedla, Nezamyslice, Němčice, Olomouc, Opava, Pačlavice, Paskov, Prostějov, Rajhrad, Ruda, Rýmařov, Strážnice, Štípa, Tišnov, Tovačov, Val. Meziříčí, Vyškov.

Německé charitní ústavy mají v mor.-slezské zemi:

Andělská Hora (Engelsberg), dět. opatrovnu, Bílá Voda (Weisswasser), dět. opatrovnu, Bohumín, denní útulek ml., Bruntál (Freudenthal), dět. útulek, nemocnici a starobinec, Brunzeřf (Braunseifen), nemocnici a dět. opatrovnu, Budišov (Bautsch), dět. opatrovnu a útulek, Česká Ves (Böhmischdorf), dět. út., Dyjákovice (Gross-Tajax) dět. út., Fryšava (Frischau), dět. út., Frývaldov (Freiwalddau), sirotčinec a nemocnici, Hraběšice (Rabenseifen), denní út. ml., Hrušovany (Grusbach), vychovatelnů, Hyršperk (Hirschberg), jesle, Javorník (Jauernig), sirotčinec a dět. opatrovnu, Jihlava, sirotčinec, Kraš Velká (Gross-Krosse), denní útulek, Krnov (Jägendorf), dět. opatrovnu, Kobylá (Jungferndorf), dět. opatrovnu a starobinec, Kunětice Velké (Gross-Kunzendorf) denní út., Lednice na Mor. (Eisgrub), dět. opatrovnu a nemocnice, Maršíkov (Marschendorf), dět. opatrovnu, Město Albrechtice (Olbersdorf), dět. opatrovnu a nemocnici, Mikulovice (Niklasdorf), denní út., Mnichov (Einsidel), dět. opatrovnu a nemocnici, Mor. Ostrava-Přívaz, utraktivický ústav pro nevyhlášené, Mor. Třebová, denní út., Nový Jičín, sirotčinec, dět. opatrovnu, denní út. a starobinec, Odry, starobinec, nemocnici a dět. opatrovnu, Ondřejovice (Endersdorf), dět. opatrovnu, Opava, nemocnice, Perná (Bergen), denní út., Rýmařov (Römerstadt), denní út., Sedlešovice (Edelspitz), dět. opatrovnu, Stará Ves (Altendorf), dět. opatrovnu, Supíkovice (Saubsdorf), dět. opatrovnu, Sudice (Zauditz), dět. opatrovnu, Svitavy, dět. opatrovnu, sirotčinec a starobinec, Štemberk (Sternberg), dět. domov a opatrovnu, Šumperk (Mähr.-Schönberg), dět. opatrovnu, Velké Heraltice (Gross-Herrlitz), dět. opatrovnu, Vidnava (Weidenau), dět. opatrovnu, Vrbno (Würbenthal), dět. opatrovnu a nemocnici, Zuckmantel, dět. opatrovnu a sirotčinec.

Bůh žehnej dílu křesť. charity!

V Mor. Ostravě 5. července 1935.

Dr. Rudolf Nejezchleba.

Nákladem Dobročinného spolku „Ludmila“ v M. Ostravě, Kratochvilova ul.
Vytiskla tiskárna „Typia“ v Mor. Ostravě, Těšínská 21.

